

حوادث

عکس: فاطمه پورانی

عکس: محمد هاشمی

عکس: محمود حسینی/اسلام

عکس: ATP

عکس: فاطمه پورانی

عکس: حسین اسماعیلی/عزرا

شرق، شهر تازه بهار شده بود. آماده و منتظر برای هاجوی روزانه، برای ازدحام و توافیک، برای شتاب و تحرک، داهوئست، رفت‌وآمد که تاکنون جرقه‌ای زده شد و جرقه، آتش شد و آتش بهن شد بر پهنه یکی از قدیمی‌ترین برج‌های پایتخت، ساختمان پلاسکو، یکی از نض‌های اقتصاد، شاهرگ عبور و مرور پارچه و پوشاک، ساختمان بی‌قرار، ساختمان سرشار از پول و سفته و چک، از حرارت آتش تب کرد، باشویه‌اش بی‌فایده، چنگ آب و آتش جدایی نابرابر بود. شعله‌ها خصمانه می‌لغیدند و ویران می‌کردند و بساز تکیان دیوار، آوار شد. پلاسکو مرد، فرو ریخت، نیست شد. نابود شد و ما ماندیم و پت، ما ماندیم و حریت، ما ماندیم و سوک.

براساس گزارش سمیرا حسینی، خبرنگار «شرق»، ساعت ۷:۱۵ صبح روز پنجشنبه به ایستگاه آتش‌نشانی حاج‌آباد اعلام کرده آتش‌سوزی در طبقه ۹ ساختمان پلاسکو تهران اتفاق افتاده است. به فاصله دودقیقه و ۲۰ ثانیه مأموران آتش‌نشانی به محل رسیدند و عملیات امداد را آغاز کردند. با توجه به اینکه مغازه‌های ساختمان پلاسکو مملو از پوشاک و مواد قابل احتراق بود، بلافاصله مأموران آتش‌نشانی به ۱۰ ایستگاه دیگر که نزدیک‌ترین ایستگاه‌ها به محل بودند، بی‌سیم زدند و درخواست کمک کردند. بعد از نزدیک به سه ساعت تلاش و درحالی‌که به نظر می‌رسید آتش مهار شده است، اهالی ساختمان که برای انجام کارهای خود به هجوم بردند و سعی کردند اسناد، پول‌ها و اموال قیمتی خود را خارج کنند، لحظاتی بعد از ورود مردم بود که آتش‌نشانی با شتاب به سمت آنها رفتند و با سرعت حیات‌الگیری از اهالی خواستند ساختمان را ترک کنند. برای اعلام کردن هنوز نمی‌توانند کیوانند ساختمان ایمن است و ممکن است دوباره اتفاقی رخ دهد. به دو دقیقه ترسیدند که آتش‌نشانی باز زور و فشار بیشتر مردم را از ساختمان بیرون ببردند و درحالی‌که همه منتظر بودند تا مأموران بیرون بیایند و از ایمن‌شدن ساختمان بگویند، ساعت ۱۱:۲۰ صبح یکباره صدای انفجاری مهیب از داخل ساختمان بلند شد و بخشی از دیوار ساختمان پلاسکو فرو ریخت.

الته بیرون‌کردن مردم از ساختمان و مهار آتش‌سوزی در ساعات اولیه تنها اقدام مأموران آتش‌نشانی نبود؛ مأمورانی که بیرون بودند نیز ساختمان‌های اطراف را خالی کردند و سعی داشتند از نزدیک‌شدن مردم به محل جلوگیری کنند. زمانی‌که انفجار اول اتفاق افتاد، مأمورانی که بیرون بودند، از مردم خواستند بیشتر از محل فاصله بگیرند، هرچند دایره و اضطراب از همان ابتدا بین اهالی ساختمان پلاسکو وجود داشت اما وقتی به فاصله دو دقیقه دو انفجار دیگر نیز اتفاق افتاد فقط تا ۱۰ ثانیه طول کشید تا ساختمان ۱۷ طبقه پلاسکو در برابر دیدگان معارفه محاره فرو بریزد. قطعه صدای یا خدا، یا ابوالفضل بود که بلند می‌شد و مردم حیرت‌زده و شوکه به سمت ساختمان هجوم بردند. در لحظات اولیه کسی به ایمن‌کردن نمی‌کرد که چند نفر زیر آسن آوارمانده‌ها، حتی برای چند ثانیه تعدادی از آتش‌نشانیان هم

میخکوب شدند و حیرت‌زده به اطراف نگاه می‌کردند. تعدادی از اعموران آتش‌نشانی و پلیس که در محل تحرک، داهوئست، رفت‌وآمد که تاکنون جرقه‌ای زده شد و جرقه، آتش شد و آتش بهن شد بر پهنه یکی از قدیمی‌ترین برج‌های پایتخت، ساختمان پلاسکو، یکی از نض‌های اقتصاد، شاهرگ عبور و مرور پارچه و پوشاک، ساختمان بی‌قرار، ساختمان سرشار از پول و سفته و چک، از حرارت آتش تب کرد، باشویه‌اش بی‌فایده، چنگ آب و آتش جدایی نابرابر بود. شعله‌ها خصمانه می‌لغیدند و ویران می‌کردند و بساز تکیان دیوار، آوار شد. پلاسکو مرد، فرو ریخت، نیست شد. نابود شد و ما ماندیم و پت، ما ماندیم و حریت، ما ماندیم و سوک.

براساس گزارش سمیرا حسینی، خبرنگار «شرق»، ساعت ۷:۱۵ صبح روز پنجشنبه به ایستگاه آتش‌نشانی حاج‌آباد اعلام کرده آتش‌سوزی در طبقه ۹ ساختمان پلاسکو تهران اتفاق افتاده است. به فاصله دودقیقه و ۲۰ ثانیه مأموران آتش‌نشانی به محل رسیدند و عملیات امداد را آغاز کردند. با توجه به اینکه مغازه‌های ساختمان پلاسکو مملو از پوشاک و مواد قابل احتراق بود، بلافاصله مأموران آتش‌نشانی به ۱۰ ایستگاه دیگر که نزدیک‌ترین ایستگاه‌ها به محل بودند، بی‌سیم زدند و درخواست کمک کردند. بعد از نزدیک به سه ساعت تلاش و درحالی‌که به نظر می‌رسید آتش مهار شده است، اهالی ساختمان که برای انجام کارهای خود به هجوم بردند و سعی کردند اسناد، پول‌ها و اموال قیمتی خود را خارج کنند، لحظاتی بعد از ورود مردم بود که آتش‌نشانی با شتاب به سمت آنها رفتند و با سرعت حیات‌الگیری از اهالی خواستند ساختمان را ترک کنند. برای اعلام کردن هنوز نمی‌توانند کیوانند ساختمان ایمن است و ممکن است دوباره اتفاقی رخ دهد. به دو دقیقه ترسیدند که آتش‌نشانی باز زور و فشار بیشتر مردم را از ساختمان بیرون ببردند و درحالی‌که همه منتظر بودند تا مأموران بیرون بیایند و از ایمن‌شدن ساختمان بگویند، ساعت ۱۱:۲۰ صبح یکباره صدای انفجاری مهیب از داخل ساختمان بلند شد و بخشی از دیوار ساختمان پلاسکو فرو ریخت.

الته بیرون‌کردن مردم از ساختمان و مهار آتش‌سوزی در ساعات اولیه تنها اقدام مأموران آتش‌نشانی نبود؛ مأمورانی که بیرون بودند نیز ساختمان‌های اطراف را خالی کردند و سعی داشتند از نزدیک‌شدن مردم به محل جلوگیری کنند. زمانی‌که انفجار اول اتفاق افتاد، مأمورانی که بیرون بودند، از مردم خواستند بیشتر از محل فاصله بگیرند، هرچند دایره و اضطراب از همان ابتدا بین اهالی ساختمان پلاسکو وجود داشت اما وقتی به فاصله دو دقیقه دو انفجار دیگر نیز اتفاق افتاد فقط تا ۱۰ ثانیه طول کشید تا ساختمان ۱۷ طبقه پلاسکو در برابر دیدگان معارفه محاره فرو بریزد. قطعه صدای یا خدا، یا ابوالفضل بود که بلند می‌شد و مردم حیرت‌زده و شوکه به سمت ساختمان هجوم بردند. در لحظات اولیه کسی به ایمن‌کردن نمی‌کرد که چند نفر زیر آسن آوارمانده‌ها، حتی برای چند ثانیه تعدادی از آتش‌نشانیان هم

میخکوب شدند و حیرت‌زده به اطراف نگاه می‌کردند. تعدادی از اعموران آتش‌نشانی و پلیس که در محل تحرک، داهوئست، رفت‌وآمد که تاکنون جرقه‌ای زده شد و جرقه، آتش شد و آتش بهن شد بر پهنه یکی از قدیمی‌ترین برج‌های پایتخت، ساختمان پلاسکو، یکی از نض‌های اقتصاد، شاهرگ عبور و مرور پارچه و پوشاک، ساختمان بی‌قرار، ساختمان سرشار از پول و سفته و چک، از حرارت آتش تب کرد، باشویه‌اش بی‌فایده، چنگ آب و آتش جدایی نابرابر بود. شعله‌ها خصمانه می‌لغیدند و ویران می‌کردند و بساز تکیان دیوار، آوار شد. پلاسکو مرد، فرو ریخت، نیست شد. نابود شد و ما ماندیم و پت، ما ماندیم و حریت، ما ماندیم و سوک.

شرق، مسئولان می‌گویند ساختمان پلاسکو نایمن بود، این را بارها بارها تذکر داده بودند، احتیاط‌هایی که هیچ‌توجهی به آنها نشدند و درنهایت فاجعه‌ای از این وسعت رخ داد، محمد یات، معاون سابق عملیات سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران که حالا بازنشسته شده است، نیز بر تائیدن‌بودن ساختمان پلاسکو و سهل‌انگاری‌ها تاکید دارد، او در گفت‌وگو با «شرق» معاینات درباره امکانات و تجهیزات آتش‌نشانی و خلأها و ضعف‌هایی که به وقوع چنین حوادثی می‌انجامد، توضیح داده است.

❖ چرا پیش از این، اقدامی در راستای ایمن‌سازی ساختمان پلاسکو که بناوجه به شرایط و مواد موجود در آن، خطرات احتمالی آتش‌سوزی در آن امکان پیش‌بینی داشت، انجام نشده بود؟

بحث ساختمان‌های قدیمی بارها و بارها از طرف آتش‌نشانی گوشزد شده بود. به خاطر دارم از سال ۷۵ تا ۷۷ که من معاون پیشگیری بودم، تصمیم بر آن بود کارهای شدنی را در حد انجام یا همکاری کسبه پیش ببریم و انجام دهیم و آنها همکاری هم می‌کردند. روز بعد از شروع، بنا به دلایلی اقاماتی که قرار بود در جهت پیشگیری انجام شود، متوقف شد.

❖ با توجه به این اتفاق فاجعه‌بار، چه کارهایی برای جلوگیری از حوادث مشابه باید انجام شود؟ به‌هرحال ساختمان‌هایی با شرایط مشابه هنوز در تهران با شهرستان‌ها وجود دارد.

بحث پیشگیری از حوادث مشابه بسیار جدی است، اما این به آن معنا نیست که مانند جاذبه جمهوری که روز ن بر اثر آتش‌سوزی در کارگاهی جان خود را از دست دادند، شهروندان تهران و تشک‌جات، فرصت را غنیمت بدانند و برای فروش تجهیزات خود وسط پایبند یا موارد این چنینی را که حاصل شتاب‌زدگی است شاهد باشیم. بحث ایمنی، کار عمیق و به فرصتی زیاد نیازمند است و باید در بلندمدت انجام شود.

❖ با توجه به شرایط موجود، اولویت برای پیشبرد هدف ایمن‌سازی چیست؟

اولین مسئله نبود قوانینی که آتش‌نشانی قوانینی که مصوب مجلس باشد، ندارد و این کار را به‌شدت دشوار می‌کند. اگر در آینده نزدیک چنین قوانینی تصویب شود، شاید جز آخرین کشورها باشیم.

❖ قانون مصوب مجلس باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟ آیا درحال حاضر قوانین موجود نیازها را برآورده نمی‌کند؟

درحال حاضر قوانین مجلس اساساً از آتش‌نشانی و پلیس است. اما این قوانین تنها قانون ملی ساختمان اختیاراتی محدودی را به آتش‌نشانی داده است. آن هم مربوط به زمان ساخت است. باید اختیارات کافی، لازم و مطابق بر نیازهای کشور در مجلس تصویب شود و به کسانی که در راستا دست‌اندرکار هستند، اطلاع شده تا هرچه سریع‌تر اجرا شود.

❖ علاوه بر تصویب قوانین، چه کارهایی لازم است انجام شود؟

یکپارچه‌سازی آتش‌نشانی و داشتن یک صاحب مشخص برای آتش‌نشانی، درحال حاضر یک روال مشخص و منطقی در آتش‌نشانی وجود ندارد. همان‌طورکه گفتیم، در مرحله اول از اقدامات بلندمدت لازم، باید قوانین تصویب شود؛ یک قانون جامع و جمع‌وجور، در حال حاضر بیشتر کارها

پلاسکو چگونه ویران شد

آتش در خرمن

عکس: ATP

کردند مردم گریان نباشند؛ دستور قطعی کا منظمه صادر شده است. ساختمان پلاسکو که زمانی محل رفت‌وآمد مردم بود، حالا به دو بخش تقسیم شده بود؛ پشت نواز زردرنگ مأموران پلیسی ایستاده بودند که تلاش می‌کردند مردم را از محل دور کنند و در داخل محوطه تکسین‌های اورژانس و مأموران آتش‌نشانی قرار داشتند که لحظاتی بحرانی را پشت سر می‌گذاشتند. وضعیت روحی مأموران به‌شدت به هم ریخته بود و از آنجایی‌که عمق فاجعه را درک کرده بودند، به شدت

براساس آیین‌نامه‌ها انجام می‌شود که کافی نیست، باید قوانینی تصویب شود که وظایف مردم، سازمان نظام مهندسی و وزارت مسکن در این مشخص باشد.

❖ آیا به جز تصویب قوانین و اجرای آن، دل دیگری لازم نیست انجام شود؟

اجازه بدهید با مثالی شرح دهم؛ زمانی‌که در ایران‌خودرو مخازن سی‌ان‌جی انصب می‌کردند تا خودروها را دوکانه سوز کنند، ما گفتیم آن‌ها باید در صورت وقوع آتش‌سوزی، به سرعت نیست و پس از نصب نگهداری و تست این مخازن بسیار اهمیت دارد، اما توجه نیست و الان پس از چند سال، حادثه‌ای که هشتم که دانه‌دانه مخازن سی‌ان‌جی در نقاط مختلف کشور منفجر و کلیپ آن در شبکه‌های اجتماعی سته‌به‌ست می‌شود و هنوز میلیون‌ها سوارای با این مخازن در شهر درد می‌کنند که خطر بالقوه هستند. باز هم تاکید می‌کنم بهترین چیزی که در رابطه با آتش‌نشانی به آن نیاز داریم، قانون است، چون نکات ایمنی یا آن‌کار زندگی مردم سرورگار دارد و با این‌کار آن کار نمی‌توان از پس موضوع برآمد. همین الان بازار تهران و پاساژهای زیادی وجود دارند که شرایطی پس خطرناک‌تر از ساختمان پلاسکو دارند.

❖ به می‌صاحب‌بوند آتش‌نشانی اشاره کردید، مگر آتش‌نشانی زیر نظر شهرداری فعالیت نمی‌کند؟

آتش‌نشانی در حمایت قانونی نیاز دارد. از نظر ساختار تکنیکالی، زیر نظر شهرداری است، قوانین در این زمینه ناقص هستند، درست است آتش‌نشانی جزو سازمان‌های وابسته به شهرداری است و شهرداری به مسئولان این سازمان و شهرداری داده شده است، اما قوانین ناقص است. آتش‌نشانی باید یک سازمان براسری و کشوری باشد و بودجه مشخص و ساختار تکنیکالی دقیقی داشته باشد. باید مشخص شود به تعداد هر قلمت، چه تعداد ایستگاه آتش‌نشانی لازم است و در سطح کشور باید یک سیستم تکلیفاتی رعایت شود. بارها دیده شده در هر کارکن به تکنیک خاص و سلیقه‌ای، کارهایی انجام شده است و بودجه صرف خرید تجهیزات خوب و مدرن شده است، اما نیرو ندارند و حتی بعضی جاها، ایستگاه ساخته شده اما نیرو وجود ندارد. همین نوع در سیستم، باعث می‌شود وقتی موضوعی مطرح می‌شود یکی اقدام کند یکی اقدام نکند؛ حتی در مواردی، دیده شده است افرادی در آتش‌نشانی مشغول به شهرداری‌ها که کارمند آتش‌نشانی نیستند.

موضوع آموزش نیز بسیار اهمیت دارد، درحال حاضر آموزشگاه‌های شورای استاندارد کشور وجود ندارد تا آموزشگاه‌ها بر اساس آن قوانین و مقررات خاصی آموزش دهند.

آتش‌نشانی سازمانی است که مستقیم با جان و مال مردم سروکار دارد و لاقلاً در تهران، می‌توان گفت هرآنچه از لحاظ تجهیزات و امکانات لازم است، فراهم است، اما در ساختمان‌های قدیمی چنین اتفاقاتی گریزناپذیر است و این خاص تهران نیست و هرجای دیگر نیز ممکن است اتفاق بیفتد، بنابراین باید برنامه بلندمدت می‌خواهد تا به وضع ایمنی سروسامان بخشد.

❖ گفته می‌شود با توجه به قدمت ساختمان‌ها که بیش از ۵۰ سال است و اسکلت فلزی ساختمان و حجم آتش، ریزش ساختمان قابل پیش‌بینی به نظر شما به عنوان یک متخصص چیست و در حوزه عملیاتی چه باید

ما چه جوابی برای نامزد جوان او داریم؟ یکی دیگر از بود خدوشتان در آنجا باشند، صحبت می‌کردند. وضعیت روحی آتش‌نشانیان به‌شدت به‌هم‌ریخته بود، یکی از آنها درحالی‌که به‌شدت گریه می‌کرد، گفت:

وضعیت روحی من به هم ریخته است، چون همه آنها سوخته است. او درباره آنجا چرا این اتفاق افتاد، گفت: ما در ساختمان شمدید و آتش را مهار کردیم، به ما گفت باید یک

انجام می‌شد تا تلفات تا حد امکان کاهش می‌یافت؟

در چنین مواردی قابل پیش‌بینی بودن یا نبودن مطرح نیست که مثلاً به‌هرحال ریزش قابل پیش‌بینی است، پس وارد ماجرا نشویم و به آتش حمله نکنیم. به‌هرحال جزو وظایف آتش‌نشانی است که داخل ساختمان برود و عملیات را شروع کند، اما با توجه به قدیمی‌بودن ساختمان و علامتی که خود بروز می‌دهد، باید دقت بیشتری شود و با احتیاط بیشتری وارد شوند، البته من در زمان حادثه آنجا نبودم و قطعاً اظهارنظر دقیق نخواهد شد.

اما فرض کنیم با توجه به شرایط، ریزش، پیش‌بینی و دستور داده می‌شد که روهوا کار نکنند، آن‌موقع همیب افراد و برخی از راسانه‌ها که الان مرتبه‌سرای می‌کنند، چه واکنشی نشان می‌دادند؟ فکر می‌کنم به‌خاطر مخزن نفتی یا هزاران لیتر سوخت آتش گرفته بود، فرمانده حمله کرد، چون موجود کم است و من حمله نمی‌کنم تا مقدار قویم لازم برای خاموش‌کردن آتش از سراسر فراهم شود، این را شرایطی بود که ممکن بود کل مخزن از این بیرون و همین‌طور هم شد. بعد از این اتفاق آن فرمانده را به تلوویزیون دعوت وا و او تشکر کردند که تصمیمی منطقی گرفته‌ام. حالا تصور کنید چنین تصمیمی در اینجا گرفته می‌شد، آیا واقعا شدنی بود؟ آیا گفته نمی‌شد بیهود کردید که بیرون رقیف؟

گفته شد این از اینجاست یعنی طرح این به هر حال وظیفه ذاتی آتش‌نشانی است، خطر ریسک همراه است، اینکه ایمنی نیز از مسائل طرف و دقیق است و در یک لحظه ممکن است ساختمان نابود شود، از آن دست بدهد. این موضوع نیز خاصی این ساختمان نیست، همکاران من وظیفه خود در انجام داده‌اند و شغل ما و ماهیت مبارزه با آتش با خطر همراه و آتش‌نشانی فردی ازجانب‌گشته است. حتی در برج‌های دولقیو آمریکا هم به تعداد تجربه و آگاهی تواناستند پیش‌بینی دقیقی داشته باشند که احتمال ریزش ساختمان وجود دارد، چه برسد به این ساختمان قدیمی که بر از مواد زهرنیی بوده و به‌خاطر انبازکردن همین مواد راه و امکان سترسی سخت و شده بود. به‌هرحال فرضیه‌های مختلفی را که در صورت خیلی‌کردن میدان

از سوخت‌های شیمیایی ممکن بود به وجود آید، در نظر بگیرید، و اینکه چقدر ممکن بود متهم به‌گداری شوند. درحال حاضر این حادثه تلخ و مرگبار اتفاق افتاده است و الان باید از مسائل به شکل مثبت بهره‌برداری شود تا خون این شهدا به نمر نشیند. باید شورای شهر و وزارت کار کارهای پایه‌ای و اساسی انجام دهند و مجلس نیز قوانین مربوط به آتش‌سوزی را تصویب کند. از طرفی نیز درست است که شهرداریا بودجه آتش‌نشانی را تأمین می‌کند اما حق دخالت در امور و تصمیم‌گیری‌های این سازمان را ندارد. باید با کمترین نیروی انسانی بیشترین بهره‌وری را ایجاد کرد که در بقیه رزمینه‌ها ادامه پیدا می‌کند، مثلاً یک لایم غیراستاندارد در کشور تولید و میلیون‌ها از آن فروخته می‌شود. پس از آن آتش‌نشانی است که با موضوع دیگر است و باید به حوالت مربوطه رسیدگی کند. از این جهت است که بر این تاکید دارم که آتش‌نشانی باید نهاد اصلی ایمنی‌گنده به بحث ایمنی در کشور باشد و باید در قوانین این موضوع رسماً تصویب شود که مسئول نظارت بر بحث ایمنی، آتش‌نشانی است و بودجه‌اش از کجا باید

آتش‌سوزی خیلی گسترده است، طبیعی هم بود، چون ساختمان پلاسکو در واقع بورس پوشاک و پارچه است، به همین دلیل هم فرمانده به ۱۰ ایستگاه دیگر اطلاع داد و درخواست کمک کرد. طوفانی که آتش گرفته بود را تحت کنترل قرار دادیم، تعدادی از همکاران هم خیلی سریع مردم را بیرون کردند. خدا را شکر زمان حادثه، ساعتی نبود که مردم داخل ساختمان باشند، آتش را کنترل کردیم اما انفجار افتاد. یکی از کسانی که در همان لحظه اطلاعاتی به دست

آوردیم که نشان می‌داد طبقه ۹ همان ساختمان محل نگهداری کازئوئیل است، به همین دلیل فرمانده به ما دستور داد خیلی زود محل را تخلیه کنیم. فرمانده به ما گفت ساختمان به شدت نایمن است، نمی‌دانم از کجا این اطلاعات را داشت؛ البته اینکه داخل ساختمان بر از گاز رسود و احتمال انفجار وجود داشت را همگی می‌دانستیم. مشکل اساسی اینجا بود که امکانات ایمنی این ساختمان تقریباً از زمانی که ساخته شده بود، به‌روز نشده بود؛ یعنی مردم در آنجا باشند با تجهیزات ایمنی

۵۰ سال پیش کار و زندگی می‌کردند، او در ادامه گفت: فرمانده ما هنوز زیر آوار است و تا حالا نتوانشیم او را بیرون بیاوریم، نمی‌دانم در کدام طبقه مانده است. او درباره اینکه گفته می‌شود عده‌ای در موتورخانه مانده‌اند، توضیح داد: تعدادی از همکاران ما در موتورخانه بودند، می‌خواستند اینجا را ایمن‌سازی کنند، ولی ایستار بوده است که این موضوع با ورزش باد احتمال اشتعال دیواره زده باشند. سازه موتورخانه قوی است و مصالح یکباره ویران نمی‌شود.

عکس: فریبه موسوی

عکس: عابدین هاشم‌نکار

عکس: عبدالرحمن آرا

عکس: مجید جلیلی/خبرگزاری مهر

عکس: حسین اسماعیلی/عزرا

عکس: محمد هاشمی/مهر